Γιώργου Μαρκόπουλου, «Ωδή στον παίκτη της Α.Ε.Κ. και της Εθνικής, Χρήστο Αρδίζογλου»

Giorgos Markopoulos, « Ode au joueur de l'A.E.K. et de l'équipe nationale, Christos Ardizoglou »

Traduit en français par les étudiants du niveau B2 de grec moderne
Promotion 2018-2019

En 1923 un échange de populations entre la Grèce et la Turquie a été mis en place. Un million et demi de chrétiens d'Anatolie et de Thrace orientale sont ainsi chassés de chez eux et doivent gagner la Grèce, tandis que 500 000 musulmans de Macédoine et d'Épire doivent s'installer en Turquie. La communauté grecque de Constantinople /Istanbul était, en théorie, épargnée par cet échange, mais nombreux furent les Stambouliotes grecs obligés de prendre le chemin de l'exil en Grèce.
Installés dans de nouveaux quartiers bâtis en tout hâte dans la périphérie des grandes villes, les réfugiés transfèrent leurs clubs sportifs ou en forment des nouveaux : Apollon de Smyrne à Rizoupoli, AEK et Ionikos à la Nouvelle Philadelphie, Panionios à la Nouvelle Smyrne (Athènes), PAOK et Apollon de Kalamaria à Thessalonique, Niké de Volos ne sont qu'un échantillon d'une pléiade d'équipes qui n'ont pas à se vanter uniquement de leurs exploits sportifs. Leur histoire les différencie des autres clubs helléniques, car elles représentent la fierté des Grecs d'Asie Mineure, de Constantinople et du Pont Euxin.
L'AEK (Αθλητική Ένωσις Κωνσταντινουπόλεως – Union Sportive de Constantinople), l'équipe de cœur du poète Giorgos Markopoulos (né en 1951), honore constamment ses origines et les transporte partout via son emblème en or et sable : l'aigle bicéphale contemplant à l'est et à l'ouest.
Sans surprise, c'est à l'Apollon de Smyrne puis à l'AEK que Christos Ardizoglou a évolué au poste d'attaquant. Né le 25 mars 1953 à Jérusalem d'un père grec d'Asie Mineure, accueilli par le Patriarcat orthodoxe de la Ville Sainte, et d'une mère israélienne, il a grandi à Athènes, dans le quartier populaire de la Nouvelle Ionie. Avec sa rapidité, sa folie créative et la *beauté* poétique de son jeu, il a marqué toute une époque du sport grec.

Από το ότι, ορμώμενος, τα χρόνια περνούν γρήγορα και αυτό το βρίσκω πικρό και άδικο και από το ότι ο ποιητής παλαιότερα Δικταίος Άρης εκράτησε ως αφιλοκερδής τεχνίτης στην πενιχρή αθανασία του τον άλλοτε σπουδαίο παίκτη της ποδόσφαιρας Ηλία υιόν του Υφαντή – του Ολυμπιακού Πειραιώς – τονίζοντας τα κάλλη του και την ευμορφία του παράλληλα με τον μακαρισμό	En partant du fait que les années filent et que je trouve cela amer et injuste et du fait que jadis, le poète Aris Diktaios, artisan désintéressé, en toute sobriété, a rendu immortel le grand joueur d'antan du ballon rond, Ilias, le fils de Yfantis – de l'Olympiakos du Pirée – en accentuant ses grâces et sa beauté en même temps que la béatitude

ευτυχισμένος (να 'ν') ο Πειραιάς	*Heureux (soit) le Pirée*
που έχει φορτώσει τόσες απ' τις ελπίδες του	qui a misé tant de ses espoirs
πάνω σε τέτοια αγόρια	sur de tels garçons,
θα υμνήσω και εγώ	je chanterai moi aussi
με τη φτωχή την πένα μου	avec ma pauvre plume
τον μοναχικό, πλην όμως φιλότιμο χαρακτήρα,	le caractère solitaire, mais vaillant
του παίκτου της Α.Ε.Κ. και της Εθνικής	du joueur de l'A.E.K. et de l'équipe nationale
Χρήστο Αρδίζογλου.	Christos Ardizoglou.
Θα υμνήσω	Je chanterai.
Γιατί το παιδί αυτό	Parce que cet enfant là
από τις ταπεινές τις γειτονιές του Περισσού	des quartiers modestes de Perissós
προερχόμενο,	originaire,
της Ριζουπόλεως και της Σαφράμπολης,	de Rizoupoli et de Saframpoli,
ήταν το μόνο από πολλούς άλλους	fut le seul parmi tous les autres
που παρά την υπεροψία της νεότητάς του	qui en dépit de l'arrogance de sa jeunesse
εκράτησεν ενός λεπτού στα μυστικά σιγή	respecta secrètement une minute de silence
για τους αποχωρήσαντες βετεράνους	pour les vétérans à la retraite
που δεν επέτυχαν πολύτιμο γκολ	qui ne marquèrent pas le but précieux
σε κρίσιμη στιγμή	au moment crucial
απορρίπτοντας έτσι ακόμα και τον θάνατο	pour rejeter ainsi même la mort
μια και αγνόησε όλους αυτούς τους αθλητές	puisqu'elle méprisa tous ces athlètes
που τώρα βρίσκονται στο χώμα.	se trouvant maintenant sous terre.
Θα υμνήσω.	Je chanterai.
Γιατί το παιδί αυτό	Parce que cet enfant là
κατεβαίνοντας –όπως προείπα-	descendant — comme je l'avais prédit
από τους καλύτερους αέρηδες,	des vents les plus purs,
ήταν το μόνο	était le seul
που πάντα με εύστροφες κινήσεις	qui toujours par des mouvements agiles
επετύγχανε την εκπόρθηση	réussissait à conquérir
της αντίπαλης εστίας	la cage adverse
σε ξένα γήπεδα προπάντων	avant tout sur les terrains étrangers
κάνοντας έτσι να ακουστεί ανά την υφήλιο	faisant ainsi retentir de par le monde
το όνομα της μικρής πατρίδας μας,	le nom de notre petite patrie
ενώ συνάμα εχάριζε	tandis qu'en même temps il offrait,
λέγω εχάριζε με την πράξη του αυτή	j'insiste, il offrait par cette action
μια ολοφώτεινη νύχτα Χριστουγέννων	une étincelante nuit de Noël
στους αστέγους της πλατείας Ομονοίας	aux clochards de la place Omonia
παρά το ότι ετούτο	malgré le fait que cela
εστοίχιζε εις τον ίδιο αρκετά	lui coutait cher
τον έκλεινε μόνο σε ένα σπίτι	et l'enfermait seul dans une maison
αγρίμι τρομαγμένο	comme une bête sauvage
που έβλεπε το κορμί του	qui voyait son corps
ακρωτήρι, ερημικό ακρωτήρι.	comme un cap, un cap inhabité.
Ω, δεν ημπορώ να φαντασθώ το γήρας	Ô, je ne peux imaginer la sénescence
στα αλογίσια πόδια	des jambes de pur-sang

του παίκτου Χρήστου Αρδίζογλου.	du joueur Christos Ardizoglou.
Δεν ημπορώ να φαντασθώ την ώρα που τα παπούτσια του θε να κρεμάσει θα φύγει από τα γήπεδα θα σταδιοδρομήσει ως επιχειρηματίας ή χωροφύλαξ έστω και θα βρεθεί υπό μετάθεσιν στην Αταλάντη Στην Αταλάντη και πάλι λέγω όπου το παιδί του μη γνωρίζοντας από γήπεδα, «αστέγους», φιστίκια – αστέρια στα πανέρια των μικρών του σινεμά –	Je ne peux imaginer le moment où il raccrochera ses crampons qu'il s'en ira des terrains qu'il fera la carrière d'un homme d'affaires ou, au moins, d'un gendarme et il se retrouvera par mutation à Atalante. À Atalante, je le redis, où son enfant ignorant les terrains, « les clochards », les pistaches – étoiles dans les corbeilles des petits ouvreurs des salles de cinéma –
θα γράφει στις εκθέσεις του «Ο πατέρας μου εγεννήθη εις την Αθήνα. Ήρθε στην Αταλάντη προς αναζήτηση εργασίας όπου εγεννήθηκα και εγώ».	il écrira dans ses rédactions : « Mon père naquit à Athènes. Il est venu à Atalante à la recherche d'un travail et c'est là que moi, je suis né ».
Τιμή και δόξα στον παίκτη Χρήστο Αρδίζογλου	Honneur et gloire au joueur Christos Ardizoglou
Που θα σηκώσει για άλλη μια φορά τελεσίδικα πια όπως οι τρελοί τους επιταφίους των νεκροταφείων την ασήκωτη μοναξιά μας και θα φύγει.	Qui portera encore une fois sans appel désormais, comme les fous portent les cercueils dans les cimetières, notre insoutenable solitude et il s'en ira.

Ô, je ne peux imaginer la sénescence des jambes de pur-sang du joueur Christos Ardizoglou

Γιώργου Μαρκόπουλου, «Ωδή στον παίκτη της Α.Ε.Κ. και της Εθνικής Χρήστο Αρδίζογλου»

Από το ότι, ορμώμενος, τα χρόνια περνούν γρήγορα και αυτό το βρίσκω πικρό και άδικο και από το ότι ο ποιητής παλαιότερα Δικταίος Άρης εκράτησε ως αφιλοκερδής τεχνίτης στην πενιχρή αθανασία του τον άλλοτε σπουδαίο παίκτη της ποδόσφαιρας Ηλία υιόν του Υφαντή – του Ολυμπιακού Πειραιώς – τονίζοντας τα κάλλη του και την ευμορφία του παράλληλα με τον μακαρισμό *ευτυχισμένος (να 'ν') ο Πειραιάς* που έχει φορτώσει τόσες απ' τις ελπίδες του πάνω σε τέτοια αγόρια. Θα υμνήσω και εγώ με τη φτωχή την πένα μου τον μοναχικό, πλην όμως φιλότιμο χαρακτήρα, του παίκτου της Α.Ε.Κ. και της Εθνικής Χρήστο Αρδίζογλου.	En partant du fait que les années filent et que je trouve cela amer et injuste et du fait que jadis, le poète Aris Diktaios, artisan désintéressé, en toute sobriété, a rendu immortel le grand joueur d'antan du ballon rond, Ilias, le fils de Yfantis – de l'Olympiakos du Pirée – en accentuant ses grâces et sa beauté en même temps que la béatitude *Heureux (soit) le Pirée* qui a misé tant de ses espoirs sur de tels garçons. Je chanterai moi aussi avec ma pauvre plume le caractère solitaire, mais vaillant du joueur de l'A.E.K. et de l'équipe nationale Christos Ardizoglou.
Θα υμνήσω	**Je chanterai.**
Γιατί το παιδί αυτό, από τις ταπεινές τις γειτονιές του Περισσού προερχόμενο, της Ριζουπόλεως και της Σαφράμπολης, ήταν το μόνο από πολλούς άλλους που παρά την υπεροψία της νεότητάς του εκράτησεν ενός λεπτού, στα μυστικά, σιγή για τους αποχωρήσαντες βετεράνους που δεν επέτυχαν πολύτιμο γκολ σε κρίσιμη στιγμή απορρίπτοντας έτσι ακόμα και τον θάνατο, μια και αγνόησε όλους αυτούς τους αθλητές που τώρα βρίσκονται στο χώμα.	Parce que cet enfant là des quartiers modestes de Perissós originaire, de Rizoupoli et de Saframpoli, fut le seul parmi tous les autres qui en dépit de l'arrogance de sa jeunesse respecta secrètement une minute de silence pour les vétérans à la retraite qui ne marquèrent pas le but précieux au moment crucial pour rejeter ainsi même la mort puisqu'elle méprisa tous ces athlètes se trouvant maintenant sous terre.
Θα υμνήσω.	**Je chanterai.**
Γιατί το παιδί αυτό κατεβαίνοντας –όπως προείπα- από τους καλύτερους αέρηδες, ήταν το μόνο που πάντα με εύστροφες κινήσεις επετύγχανε την εκπόρθηση της αντίπαλης εστίας σε ξένα γήπεδα προπάντων κάνοντας έτσι να ακουστεί ανά την υφήλιο το όνομα της μικρής πατρίδας μας, ενώ συνάμα εχάριζε, λέγω **εχάριζε** με την πράξη του αυτή	Parce que cet enfant-là descendant — comme je l'avais prédit des vents les plus purs, était le seul qui toujours par des mouvements agiles réussissait à conquérir la cage adverse sur les terrains étrangers, avant tout, faisant ainsi retentir de par le monde le nom de notre petite patrie tandis qu'en même temps il offrait, j'insiste, **il offrait** par cette action

μια ολοφώτεινη νύχτα Χριστουγέννων στους αστέγους της πλατείας Ομονοίας, παρά το ότι ετούτο εστοίχιζε εις τον ίδιο αρκετά τον έκλεινε μόνο σε ένα σπίτι, αγρίμι τρομαγμένο, που έβλεπε το κορμί του ακρωτήρι, ερημικό ακρωτήρι.	une étincelante nuit de Noël aux clochards de la place Omonia, malgré le fait que cela lui coutait cher et l'enfermait seul dans une maison comme une bête sauvage qui voyait son corps comme un cap, un cap inhabité.
Ω, δεν ημπορώ να φαντασθώ το γήρας στα αλογίσια πόδια του παίκτου Χρήστου Αρδίζογλου.	Ô, je ne peux imaginer la sénescence des jambes de pur-sang du joueur Christos Ardizoglou.
Δεν ημπορώ να φαντασθώ την ώρα που τα παπούτσια του θε να κρεμάσει θα φύγει από τα γήπεδα θα σταδιοδρομήσει ως επιχειρηματίας ή χωροφύλαξ έστω, και θα βρεθεί υπό μετάθεσιν στην Αταλάντη.	Je ne peux imaginer le moment où il raccrochera ses crampons qu'il s'en ira des terrains qu'il fera la carrière d'un homme d'affaires ou, au moins, d'un gendarme, et il se retrouvera par mutation à Atalante.
Στην Αταλάντη και πάλι λέγω όπου το παιδί του μη γνωρίζοντας από γήπεδα, «αστέγους», φιστίκια – αστέρια στα πανέρια των μικρών του σινεμά – θα γράφει στις εκθέσεις του: «Ο πατέρας μου εγεννήθη εις την Αθήνα. Ήρθε στην Αταλάντη προς αναζήτηση εργασίας όπου εγεννήθηκα και εγώ».	À Atalante, je le redis, où son enfant ignorant les terrains, « les clochards », les pistaches – étoiles dans les corbeilles des petits ouvreurs des salles de cinéma – il écrira dans ses rédactions : « Mon père naquit à Athènes. Il est venu à Atalante à la recherche d'un travail et c'est là que moi, je suis né ».
Τιμή και δόξα στον παίκτη Χρήστο Αρδίζογλου	**Honneur et gloire** au joueur Christos Ardizoglou
Που θα σηκώσει για άλλη μια φορά, τελεσίδικα πια, όπως ο τρελοί τους επιταφίους των νεκροταφείων, την ασήκωτη μοναξιά μας και θα φύγει.	Qui portera encore une fois sans appel désormais, comme les fous portent les cercueils dans les cimetières, notre insoutenable solitude et il s'en ira.

Ευρίωνος Τάφος	**TOMBEAU D'EURION**
Εις το περίτεχνον αυτό μνημείον, ολόκληρον εκ λίθου συηνίτου, που το σκεπάζουν τόσοι μενεξέδες, τόσοι κρίνοι, είναι θαμένος ο ωραίος Ευρίων. Παιδί αλεξανδρινό, είκοσι πέντε χρόνων.	Dans ce clair monument De marbre de Syène parfaitement sculpté, Le bel Eurion a été enseveli sous les lys et les violettes. Jeune homme d'Alexandrie, il était âgé de vingt-cinq ans.
Απ' τον πατέρα του, γενιά παληά των Μακεδόνων· από αλαβάρχας της μητέρας του η σειρά. Έκαμε μαθητής του Αριστοκλείτου στην φιλοσοφία, του Πάρου στα ρητορικά. Στας Θήβας τα ιερά γράμματα σπούδασε. Του Αρσινοΐτου νομού συνέγραψε ιστορίαν. Αυτό τουλάχιστον θα μείνει. Χάσαμεν όμως το πιο τίμιο — την μορφή του, που ήτανε σαν μια απολλώνια οπτασία.	Du côté paternel, il sortait d'un ancien lignage macédonien. Sa mère appartenait à une famille d'Alabarques. Il fut l'élève d'Aristoclite en philosophie, De Paros en rhétorique. À Thèbes, il étudia les lettres sacrées. Il écrivit l'histoire du nome Arsinoé. Ceci au moins ne périra pas. Mais nous avons perdu ce qui importait le plus, sa forme, Vision apollonienne.
Των Εβραίων	**UN JUIF, EN L'AN 50 APRÈS JÉSUS-CHRIST**
Ζωγράφος και ποιητής, δρομεύς και δισκοβόλος, σαν Ενδυμίων έμορφος, ο Ιάνθης Αντωνίου. Από οικογένειαν φίλην της Συναγωγής.	Peintre et poète, coureur et discobole, Beau comme Endymion, tel fut Ianthe, fils d'Antoine, D'une famille amie de la synagogue.
«Η τιμιότερές μου μέρες είν' εκείνες που την αισθητική αναζήτησιν αφίνω, που εγκαταλείπω τον ωραίο και σκληρόν ελληνισμό, με την κυρίαρχη προσήλωσι σε τέλεια καμωμένα και φθαρτά άσπρα μέλη. Και γένομαι αυτός που θα ήθελα πάντα να μένω· των Εβραίων, των ιερών Εβραίων, ο υιός.»	« Ceux de mes jours que j'estime le plus, ce sont ceux Où je délaisse toute préoccupation esthétique, Où j'abandonne le bel et dur hellénisme, Soucieux surtout De beaux corps blancs, périssables, mais parfaits. Et je redeviens ce que je voudrais Rester toujours, le fils des Juifs, des Juifs vénérables. »
Ένθερμη λίαν η δήλωσίς του. «Πάντα να μένω των Εβραίων, των ιερών Εβραίων —»	Beau projet : « rester toujours le fils des Juifs, des Juifs vénérables. »
Όμως δεν έμενε τοιούτος διόλου. Ο Ηδονισμός κ' η Τέχνη της Αλεξανδρείας αφοσιωμένο τους παιδί τον είχαν.	Mais il ne demeurait nullement tel. L'atmosphère de plaisir et l'art d'Alexandrie L'avaient pour enfant fidèle.

Constantin Cavafy (Alexandrie, 1863-1933) – traduit en français par C. Dimaras (Gallimard 1958)